παρὰ τοὺς πόδας αὐτῆς τοὐναντίον καθημένη καὶ μὲ τὰ νῶτα πρὸς τὸ Βατικάνον ἀκίνητος καὶ ὡς ἐμβρόντητος ἄλλη γυνὴ τὴν ἐκύτταζε, τὸ δὲ παιδίον της ἔπαιζεν εἰς τὸ στῆθός της.

Ὁ πάπας ἀνέστη μετὰ τὴν δέησιν, ὁ δὲ λαὸς τὸν ἔβλεπεν ἀτενῶς περιμένων τὸ ἀποβησόμενον. Τότε αὐτὸς ὅλος εὐελπις καὶ γαληνιαῖος εὐλογήσας τὸν λαὸν ἐξεφώνησε θρησκευτικάς τινας λέξεις. Ἐν τῷ ἅμα δὲ εἴτε θαῦμα, εἴτε ὡς ἐκ θαύματος μόλις ἐτελείωσε τοὺς τελευταίους λόγους καὶ οἱ ἄνεμοι ἐκόπασαν παντελῶς, αἱ φλόγες ἔπιπτον ἐπὶ τῶν φλογῶν μαραινόμεναι, ἐλώφησεν ἡ πυρκαϊά, ὁ καπνὸς ἀνεφέρετο ἐν εἴδει μελαινῶν στροφαλίγγων, καὶ περικυκλώσας τὸν τόπον τοῦ ἐμπρησμοῦ ἔσβεσε μὲν τὸ πῦρ ἐπανέφερε δὲ τῆς νυκτὸς τὸ σκότος.

Ἀ! πόσον ἐθαύμασα τὴν εἰκόνα ταύτην τοῦ Ῥαφαὴλ κειμένην εἰς τὸ Βατικάνον!

Τῷ αὐτῷ *Φρεσκάτι. Τοῦσκλον* (Tusculum)

Ὀδηγήσατέ με εἰς τὸ ἀγροκήπιον τοῦ Μάρκου Τυλλίου Κικέρωνος· ἐπιθυμῶ πρὸ παντὸς νὰ ἀναπνεύσω τὸν ἀέρα τῆς χαριεστάτης ἐκείνης καὶ μουσοτρόφου ἐξοχῆς, ὅπου ὁ ῥήτωρ τῆς Ῥώμης ἀνεπαύετο ἀπὸ τοὺς πολιτικοὺς ἀγῶνας, ἢ συνέγραφε τὰ μελισταγῆ φιλοσοφικά του μελετήματα.

Φεῦ! αὕτη δὲν ἀναγνωρίζεται πλέον οὔτε μέχρις ὀνόματος, καὶ ἡ ἐνθύμησις δὲ τοῦ ἀρχαίου τόπου ἐξέλιπε παντελῶς.

Ἐξ ἀνάγκης ἄρα ἐπεσκέφθην ἄλλας νεωτέρας ἀγροικίας τὴν Πάμφιλι, Μονδραγόνε καὶ Λουδοβέζη. Εἶδον τὰ ὕδατα, τὰ δένδρα, τὰ παλάτιά των· ἀλλὰ δὲν θέλω πλέον νὰ τὰ ἰδῶ.

Τὰ θέλγητρα τῶν ἐπαύλεων τούτων δὲν δύνανται νὰ ἐλκύσωσι περιηγητὴν ἰδόντα τὸ ἄλσος τοῦ Ἑρμενονβίλ, (1) τὴν κοιλάδα τοῦ Μωπερτουΐς, (2), τὸ Μονμορανσύ, τὸ Ἀγγὲν (3) καὶ τόσα ἄλλα τερπνὰ ἀναχωρητήρια, τὰ ὁποῖα συνιστῶσι διάφοροι τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Γερμανίας ποταμοί, οἷον ὁ Σηκουάνας, ὁ Λείγηρ, ὁ Ῥῆνος κτλ. εἰς τὰς ὄχθας των.

Τὰ παλάτια τῶν χωρίων Φρασκάτι ἔχουσιν ἀπέραντον ἔκτασιν· ἀλλὰ δὲν διαφέρουσι σχεδὸν ἀπὸ πετρῶν σωρείας, διότι ἐγυμνώθησαν ἀπὸ τὸν ἀληθῆ αὐτῶν κοσμοπισμὸν τὰ ἀγάλματα καὶ τοὺς πίνακας.

Οἱ κῆποι διάκεινται ἐλεεινῶς. Καὶ καταῤῥέουσι μὲν, ὡς τὸ πάλαι, τὰ ὕδατα πανταχόθεν ἐκ τῶν ὀρέων, διαυγῆ, ψυχρὰ καὶ ἄφθονα· ἀλλ' ἅμα φθάσωσιν, ἀντὶ νὰ φέρωνται ἀπὸ σκοπέλου εἰς σκόπελον, καὶ ἀπὸ πεδιάδος εἰς πεδιάδα, κελαρύζοντα καὶ ἀναπηδῶντα κατὰ φύσιν, περικλείονται εἰς διώρυγας καὶ δεξαμενάς. Ὅθεν μόνον διὰ καταῤῥάκτων, ἢ ὀρσυδρῶν ἀναβρύουσιν· ἄλλοτε δὲ ἐκχέονται ἀπὸ κρήνας, αἱ ὁποῖαι μετρίως οὕτως εἰπεῖν, ὡς κλεψύδραι τὸ ῥεῖθρόν των καὶ μίζουσι τὸν ψιθυρισμόν των. Οὕτω, ἐν γένει ἐξαλίζονται διὰ παιδικῶν καὶ γελοίων τεχνουργημάτων τὰ ἀείζωα ταῦτα νάματα προωρισμένα παρὰ τῆς σεως νὰ ἐμπνέωσι τὴν φαντασίαν τῶν ποιητῶν, ὑποτρέφωσι τοὺς ῥεμβασμοὺς τοῦ εὐαισθήτου καταψύχωσι τὸν ὕπνον τοῦ φιληδόνου καὶ τρυφηλοῦ.

Καὶ τοιαῦτα ὅμως ἐπιτηδευόμενοι οἱ Ἰταλοὶ ἐδυνήθησαν νὰ καταστρέψωσι τὰς τερπνοτάτας τοποθεσίας, νὰ κρύψωσι τόσον γραφικὰς θέας, οὐ ξηράνωσι τὴν ζωογόνον ἰκμάδα, ἥτις καλλύνει τοὺς λόφους τούτους διὰ χλόης ἀειθαλοῦς. Οἱ ζ ἐπιπνέουσι πάντοτε ἡδέως εἰς τὰ μονήρη ταῦτα ρία, ὁ ἥλιος τὰ φωτίζει μὲ λαμπρὰς ἡμέρας, ἐρωτικὰ πτηνὰ γεμίζουσιν ἀπὸ μελῳδικοὺς ἤχους ἐρημίαν των.

Ἀλλ' ἐγὼ ἐθαύμασα μάλιστα τὴν ποικιλίαν, ὁποίαν εὑρίσκει ἡ ὅρασις ἀπὸ τὸν λόφον τῆς Μο γόνε· ἐπειδὴ ἐξ ἀριστερῶν μὲν βλέπεις ῥάχιν, διακόπτουσα τὸν ὁρίζοντα πλησιάζει μέχρι τῆς πο δος, ὡς εἶδος παραπετάσματος ἐξηπλωμένη· ἀν νουσα δὲ καὶ καταβαίνουσα ὁμαλῶς ἡ ῥάχις οὕτ πομπεύει ὡς ἐν ἀμφιθεάτρῳ τοὺς θησαυροὺς τῆ γίστης εὐφορίας δηλ. ἐπὶ μὲν τῶν πρανῶν ἀνα θάμνοι διαφόρων χρωμάτων καὶ σχισμάτων, τὴν ὑπώρειαν ἀνυψοῦται πλῆθος ἀνάριθμον δε λίων, ἔπειτα δὲ ὡς βρίθοντα καρπῶν κάμπτοντα ἀψίδας καὶ θυσάνους σμαραγδίζοντας, πορφυρ χρυσοειδεῖς, ἡ δὲ κορυφὴ στεφανοῦται ὑπὸ πολυ ἐλαιῶν, μελαγχολικῶν κυπαρίσσων καὶ πυραμ πιτύων.

Ἐκ δεξιῶν δὲ τοῦ ὑψώματος φαίνεται ἡ λίμν γιλλος, ὅπου ἡ Ῥώμη ἐνίκησε τὴν πρώτην της νί οἱ λόφοι τῶν Τιβούρων, τοὺς ὁποίους ἐμόρφω Κάτουλλος καὶ ἡ Λεσβία, οἱ ἀγροί, τοὺς ὁποίους τρία ὁ πρεσβύτης Κάτων, τὰ τέλματα, ὅπου πάλαι τοῦ Λουκούλλου οἱ κῆποι καὶ τὰ ἀγροτικὰ τήματα, ἔνθα ἐσκέπτετο ὁ Κικέρων. Μετὰ θεαμάτων τούτων εἶχον εἰς τοὺς πόδας μου τὴν τῆς Ῥώμης, ὑπὲρ τὴν κεφαλήν μου τὸν θόλ οὐρανοῦ, ἔμπροσθέν μου τοῦ ἡλίου τὸν δρόμον, τὰς ἐσχατιὰς τοῦ ὁρίζοντος τὴν Ῥώμην, τὰ Ἀπ καὶ τὴν θάλασσαν.

---

(1) *Ἐξοχὴ, ὅπου ἀπέθανεν ὁ Ῥουσσὼ, κτῆμα τοῦ Κ.* Girardin.

(2) *Κῆπος εἴτε ἡλύσιον (οὕτως ὠνομάζετο) ἀνήκων εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ Μοντεσκιοῦ.*

(3) *Περίφημοι ἐξοχαὶ τῶν Παρισίων.*

(1) *Κατὰ Λατίνων.*